

НОВІ ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ КОНСОЛІДАЦІЇ В ГЛОБАЛЬНІЙ ЛОГІСТИЦІ

Гончарук А.М., Смерічевська С.В.
Національний авіаційний університет

Consolidation is a key trend in international logistics, aimed at improving efficiency and reducing costs. By combining smaller shipments, it optimizes transport and lowers expenses. Technology and sustainability goals further drive this trend, improving coordination and reducing emissions. As global trade expands, consolidation will continue to play a vital role in optimizing logistics and supporting a resilient supply chain.

Консолідація – це об'єднання товарів від різних відправників і зберігання невеликих партій продукції на складі з єдиною метою – подальше спільне відправлення і перевезення по одній транспортній накладній. Консолідація в логістиці, як концепція, виникла з розвитком глобальної торгівлі та необхідності оптимізувати вантажоперевезення. Ідея консолідації набула особливого поширення в 20 столітті з появою сучасних транспортних систем і збільшенням обсягів міжнародних перевезень. Ця практика стала ключовою в розвитку міжнародної логістики, оскільки сприяє оптимізації транспортування між континентами, зниженню викидів CO₂ і зменшенню витрат, особливо в умовах глобалізації торгівлі.

На момент вересня 2024 року морські коридори України ще не повністю відновилися, а повітряний простір закритий для перевезень вантажів та пасажирів. За 2021-2023 роки найбільший потік в Україну проходив через сусідні країни Євросоюзу: Польщу та Румунію. Аналізуючи інфографіку імпорту в Україну (рис.1), дійсно можна помітити, що Польща є найбільшим транспортним хабом, звідки Україна приймає логістичні потоки, в той час як Румунія займає друге місце. Це пояснюється кількома факторами, які роблять ці країни стратегічно важливими для України, особливо в умовах війни та закриття українських морських портів та аеропортів.

Польща є провідним постачальником через розвинений порт Гданськ та близькість до України. Гданськ — це великий логістичний центр для перевалки генеральних та небезпечних вантажів, що дозволяє Польщі швидко й ефективно транспортувати вантажі в

Україну через сухопутні кордони. Водночас Варшава стала одним з головних центрів отримання авіавантажів зі всього світу зі швидким випуском авто та оформленням транзитних декларацій.

Порт Констанца в Румунії є одним з найбільших у Чорноморському регіоні, що робить Румунію важливим гравцем на ринку нижнього транспортного басейну. З огляду на географічну близькість і розвинену інфраструктуру, він також став критичним маршрутом для імпорту енергоресурсів в Україну. Такі лінії як MAERSK, HPL та MSC нещодавно відкрили сервіс доставки з Румунії фідерами двічі в тиждень до портів великої Одеси.

МАРШРУТИ ЕКСПОРТУ-ІМПОРТУ 2021-2023

*млн тонн

Рис. 1. Маршрути експорту – імпорту в Україні за 2021-2023 рр. [3]

Карта (рис.1) показує значні зміни в маршрутах експорту та імпорту України з 2021 по 2023 рік. За цей час основний вектор торгівлі змістився на користь Європи, чия частка у зовнішній торгівлі України зросла з 22.4% у 2021 році до 47.8% у 2023 році. Це свідчить про посилену інтеграцію України в європейські ринки, а також, ймовірно, про скорочення торговельних відносин з Росією та Білоруссю, які перестали бути основними партнерами після 2021 року.

Дунайський маршрут, який у 2021 році складав лише 1.5% від загального обсягу торгівлі, зріс до 29.2% у 2023 році. Це демонструє, як Україна адаптувалася до нових умов, використовуючи річкові порти на Дунаї як альтернативу морським шляхам, які зазнали значних ускладнень. Частка морських перевезень впала з 58.2% у 2021 році до 23.2% у 2023 році, що вказує на вплив безпекових та геополітичних проблем, зокрема у південних областях, де розташовані ключові порти.

Такі зміни показують, що Україна активно змінює свої торговельні шляхи, зменшуючи залежність від морських портів і шукаючи нові логістичні рішення, як-от розвиток залізничного транспорту та річкових шляхів. Водночас припинення торгівлі з Росією та Білоруссю стало важливим фактором, що сприяє пошуку нових партнерів і шляхів для експорту та імпорту.

Продовжуючи тему консолідації, важливо розглянути її можливості та виклики, які з'являються в сучасних умовах глобальної логістики, особливо в контексті війни в Україні та зміни транспортних потоків [4].

Консолідації вантажів сприяє оптимізації витрат, гнучкості поставок в кризових умовах; покращенню контролю та відстеження; підвищенню стійкості та екологічності ланцюгів постачання.

Консолідація дозволяє об'єднати невеликі партії від різних відправників в один більший вантаж, що значно знижує витрати на транспортування. Це особливо актуально для України, яка через закриття морських портів змушена збільшувати сухопутні перевезення через Польщу та Румунію. Консолідовані вантажі можуть перевозитися більш ефективно, що зменшує витрати на паливо, плату за проїзд, а також адміністративні витрати.

В умовах нестабільності, таких як війна, блокування кордону або санкції, консолідація дозволяє швидко перенаправляти вантажі через альтернативні маршрути. Наприклад, Польща та Румунія стають ключовими хабами для консолідованих поставок в Україну, дозволяючи підтримувати безперервність постачань критичних товарів та ресурсів.

Використання технологій, таких як цифрові платформи для управління консолідованими вантажами, дозволяє краще контролювати логістичні ланцюжки. Це важливо для України, де війна призвела до збоїв у транспортних потоках. Завдяки цифровим рішенням можна відстежувати вантажі в реальному часі, знижуючи ризики втрат або затримок.

Консолідація сприяє диверсифікації логістичних маршрутів, що підвищує стійкість ланцюгів поставок. Наприклад, використання декількох транспортних вузлів (портів, аеропортів) одночасно дозволяє знижувати залежність від одного каналу постачання. Якщо в одному напрямку виникають проблеми, консолідовані поставки можуть бути швидко перенаправлені через інший хаб.

Консолідація допомагає зменшити викиди CO₂ за рахунок скорочення кількості транспортних засобів, які необхідно задіяти для перевезення невеликих партій товарів. Це відповідає глобальним тенденціям сталого розвитку і є важливим елементом для України, яка

прагне зберегти енергетичну незалежність та одночасно підтримувати екологічну відповідальність.

Втім, консолідація у логістиці стикається з низкою викликів. По-перше, інфраструктурні обмеження є серйозною проблемою. Через втрату доступу до морських портів України збільшується навантаження на сухопутні маршрути через Польщу та Румунію, що призводить до перевантажень на митницях і затримок в обробці вантажів. Також виникає проблема невідповідності міжнародних стандартів транспортування. Країни використовують різні правила та процедури, що ускладнює організацію консолідованих перевезень, особливо при проходженні митниць.

Логістичні бар'єри, пов'язані з війною, включають зруйновану інфраструктуру, дефіцит транспорту та нестабільні маршрути. Ці проблеми посилюються складністю координації між постачальниками. Митне оформлення на кордонах Польщі та Румунії також може значно затримувати перевезення. Додатково, через зростаючий попит на складські приміщення в цих країнах виникає ризик дефіциту складів або зростання вартості зберігання, що призведе до підвищення логістичних витрат. Нарешті, через економічну нестабільність та війну в Україні спостерігається непередбачуване коливання цін на транспорт, зокрема через подорожчання пального. Це вимагає від компаній гнучкості та швидкої адаптації до змін на ринку.

Серед основних тенденцій розвитку консолідації в міжнародній логістиці можна виділити наступні [2]:

Цифровізація та автоматизація процесів в логістичних ланцюгів, що дозволяє ефективніше координувати перевезення та обробку вантажів. Використання спеціалізованих цифрових платформ дозволяє в режимі реального часу відстежувати вантажі, планувати маршрути та автоматизувати документообіг, зменшуючи людський фактор і мінімізуючи помилки. Це значно підвищує ефективність консолідації і дозволяє скоротити витрати на транспортування.

Екологічна відповідальність та зниження викидів CO₂. Консолідація дозволяє зменшити кількість окремих перевезень, об'єднуючи кілька невеликих вантажів в один, що допомагає скоротити витрати пального та знизити викиди парникових газів. Це відповідає світовим тенденціям сталого розвитку і стає важливим елементом у конкурентоспроможності бізнесу.

Консолідація в умовах глобалізації сприяє зміцненню стійкості логістичних ланцюгів. Завдяки об'єднанню вантажів від різних постачальників, компанії можуть швидше реагувати на зміни в ринкових умовах та перенаправляти потоки через альтернативні

маршрути. Це особливо актуально в умовах криз або порушення традиційних логістичних шляхів через воєнні конфлікти чи економічні санкції. [5]

Висновки

Консолідація є потужним інструментом для підвищення ефективності логістичних операцій, особливо в умовах сучасних викликів, з якими стикається Україна. Польща та Румунія стають ключовими логістичними хабами для України, забезпечуючи надійні канали поставок через свої порти та аеропорти. Проте для успішної реалізації консолідації необхідно враховувати інфраструктурні обмеження, виклики міжнародної координації та зростаючий попит на логістичні послуги.

Консолідація, попри виклики, є необхідним кроком для оптимізації вантажоперевезень, зменшення витрат та підвищення стійкості ланцюгів постачання в умовах глобальної нестабільності.

Список використаних джерел

1. ITF (2018). *The Impact of Alliances in Container Shipping*. URL: <https://www.itf-oecd.org/sites/default/files/docs/impact-alliances-container-shipping.pdf> (Дата доступу: 02.10.2024)
2. Смерічевська С. В., Штик Ю. В., Стріжов О. С. Аналіз стану і тенденції розвитку транспортної інфраструктури України. *Цифрова економіка та економічна безпека*. 2023. Вип.9. DOI: <https://doi.org/10.32782/dees.9-10>
3. Юрій Васьков. *Посилення експортної спроможності – головний інструмент економічного відновлення України*. 29 Грудня 2023.
4. Maxim, V. (2015). *Less than a container booking process: LCL booking*. Helsinki Metropolia University of Applied Sciences. Thesis in International Business and Logistics. URL: https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/89415/Victoria%20Maxim_LCL%20booking%20process.pdf?se.
5. *All you need to know about LCL*. URL: <https://www.dhl.com/ua-uk/home/global-forwarding/freight-forwarding-education-center/all-you-need-to-know-about-lcl.html> (Дата доступу: 02.10.2024).